

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 67. ANUL XI.

Sabiuu 3 Augustu 1863.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretuluu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inscraterle se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/4 cr. v.

Diet'a transsilvană.

Siedinti'a X

tinuta Marti in 30 Iuliu (11 Augustu) 1863.

(Continuare si capetu.)

Dep. Schuler de Libloy. Densulu, dice, nu avea de cugetu a vorbi in siedinti'a acest'a crediendu ca adunarea intréga va priimi cu unanimitate principiile desfasurate in proiectulu de adresa, dar' vediendu, ca s'au atinsu in mai multe puncte si principiile adresei, cauta, de si e nepreparatu, sa vorbeasca la aceste puncte. Mai antaiu nu pote consimti cu dep. Lassel in privinti'a continuitatii de dreptu, de-si in principiu e de parerea densului; pentru-ca legile din 1848 suntu de acelea, care samburele mortii-lu porta 'n sine si de care se pote dice, ca summum jus summa injustitia. (bravo.)

„Legile din 1848, Domnii mei! suntu de asiá, incatu ele inse si-au repusu (verwirkt) dreptulu lor. Nu noi, cari impunamu legile din 1848, nu noi vomu sa rumpemu terenulu continuitatii de dreptu, nu noi vomu sa periclitamu dreptulu. Tote acestea le-au facutu legile din 1848; ele au casionatu perderea dreptului, dupa care Maiestatea Sea Imperatulu si Regele Ungariei, domnesce cu deplina maiestatea preste tierile Ungaria si Transilvania; ele au repusu dreptulu, dupa-ce unu palatinu ca substitutu are in mana puterea imperiului, ele au repusu dreptulu, care prin sanctiunea pragmatica unia Transilvania si Ungaria cu staturile austriace „quoad mutuum defensionem“, precum amu auditu dela unu Domnu antevorbitoriu (Puscariu), intr'unu singuru imperiu; ele au repusu dreptulu, dupa care populatiunile cele mai mici ale Transilvaniei si Ungariei si pe terenulu autonomiei nationale se poteau bucura de limb'a sea, de opiniunile si de consciintiele sele de dreptu; ele au repusu dreptulu, dreptulu istoricu, care l'au avutu natiunea sasésca din Transilvania sute de ani.

Déca dara e vorb'a de repunerea dreptului, aceea nu se pote lua numai dupa forma, nu numai dupa punctulu de vedere cum se dau legi, ci si dupa aceea, ce continu legile, si aici mi-vine in minte unu cuventu de deschidere, premertoriu adresei, unde unu stimatu membru (Siagun'a) a disu, ca fiinti'a sta mai presusu de forma. Sa nu ne certamu dar pentru forme, ci pentru fiintia, ear fiinti'a o aflamu in legile fundamentale de statu.“

Déca vremu terenulu celu adeveratu, continua oratorulu, pe care sa ne recastigamu drepturile, apoi sa lasamu principiulu lui Lassel despre continuitatea dreptului, prin care ajungemu numai la negarea celoru 15 ani din urma; ajungemu dupa esemplulu dietei Ungariei din 1861 la acele desbateri sterpe, care ne voru lipsi si mai departe de binefacerile constitutiunei. — Deci priimesce proiectulu de adresa asiá, dupa cumu e.

Apoi crede ca e datoriu a rectifica parerea aceea a dep. Puscariu, ca natiunea romana a fostu eschisa dela drepturile constitutiunei, de ore-ce Romaniu nu ca natiune, ci ca individi lipsiti de proprietate, — de care dupa spiritulu tempului de atunci aru fi fostu legata drepturile si sarcinile statului, — au fostu lipsiti pe banurile constitutiunei. E de acordu cu dep. Fagarasiulu (Puscariu), ca in paharulu bucuriei sa nu tornamu nici o picatura de amaratiune, ci sa facemu respondiuriu pentru acele nedreptati nu pre cest'a seu cel'a, ci numai pre spiritulu tempului de atunci; caei fiecare tempu are caracterulu seu, care-lu porta toti fiii lui. In Romani'a de esemplu nici pana in diu'a de astadi nu e cu multu mai bine.

Spiritulu tempului de astadi cere consolidarea Austriei intr'unu singuru imperiu; sa nu intrebamu de forme, care pentru binele patriei suntu indiferenti (totu atata). Si asiá in numelo spiritulu tempului provoca adunarea a priimi proiectulu si a incheia desbaterea generala (bravo!).

Dep. C. Schmidto vorbesce despre pretiulu legiloru fundamentale de statu. Diplom'a din Octobre are doua preferentie mari: 1) ca ea au adusu la valoarea principiulu egalitatiei, 2) ca centralisarea, ce o pretinde ea; nu merge mai departe, de catu pana unde e de lipsa, si lasa tieriloru singuraticu campu liberu pentru miscare. Contrastulu celu mai mare esista intre diploma cu egalitatea ei pentru tote poporele si intre legile din 1848 cu „nemzeti egység“ ulu lor. — Esecutarea practica a diplom'e din 20 Octobre 1860 e patent'a din 26 Februaru 1861, care nu numai ne lasa constitutiunea nostra (propria transilvanica, ci ne face partasi si la representanti'a monarchiei in senatulu imperialu.

Dar cum se are lucrulu cu octrouarea? Octrouarea, octrouarea e bub'a! Insa ea era de neincungiurata trebuintia pentru unitatea si solidaritatea imperiului.

Dep. Eppulu Baronu de Siagun'a (de pe tribuna). Inalta Casa! S'aru pote afla cine-va de acea parere, ca noi ne-amu apucatu de unu edificiu intocmai cum au fostu lucratori turnulu Vavilonului (ilaritate); caei nici suntemu pe terenulu dreptulu de continuitate, si caei amu fi perdatu drepturile patriei nostre, care se dice nientiesce „die Rechtsverwirkung.“ Aru fi intru adeveru lucru tristu, candu astfelu aru fi lucrurile nostre, precum ati fostu ale aceluora de-la turnulu Vavilonului. —

Eu de totu priimescu de ale mele principiile acelea, pe care este basatu proiectulu adresei la cuventulu de tron; pentruca, dupa convingerea mea, nu numai ca nu ni-amu lasatu de dreptulu de continuitate, ci tocmai strinsu ne tinemu de dreptulu acest'a, carele ne este noua tuturoru de celu mai mare pretiu.

In proiectulu de adresa lamuritu sta, Domniloru! ca diplom'a Leopoldina este punctulu de manecare pentru lucrurile nostre, caei comisiunea nu au socotitu impregiurările de fatia in proportiune cu impregiurările antimartiale ca o „tabula rasa“, ci impregiurările de astadi s'au nevoitu a-le uni, a le impreuna catu se pote cu impregiurările antimartiale; si acest'a n'au potutu mai bine sa faca, decatu asiá, precum insusi Imperatulu ni-au indigitat'o, va sa dica, cu unele schimbări, care insa dreptulu de continuitate nici decum nu l'au nimicitu, ci l'au intineritu si l'au perfectionatu. —

Sa marturisimu (simplu) Domniloru! ca la alto sboru au ajunsu astadi sciintiele de statu; sa recunoscemu, Domniloru! ca convingerile nostre de astadi de totu altmintrelea batu in pepturile nostre, de cumu au batutu innainte cu 15 seau 16 ani; sa marturisimu, Domniloru! ca nu suntemu noi ca lucratori dela turnulu Vavilonului in disharmonia nationala, nici politica; sa multiamimu, Domniloru! prevedintiei ceresci; sa multiamimu profesoriloru nostri, cari ne-au adaptat' cu luminile sciintieloru de fatia.

Domniloru! in legatur'a cea mai strinsa suntemu noi cu dreptulu de continuitate. Nu este intre noi nice unu traditoriu de patria, este numai o deosebire de pareri politice; aceast'a insa candu nu au fostu si candu nu va fi? Eu priimescu proiectulu de adresa si pentru aceea, pentru-ca nu vedu acolo „eine Rechtsverwirkung.“ perdere de dreptu, pentruca nimenea n'au perdatu, ci fiasce care au castigatu, pentruca

déca cine-va perde aceea ce au tinutu in urm'a unei poteri fizice „per jus potioris“, acelu possessoru, Dloru! carele posede per jus fertioris, e unu possessoru plinu de frica, căci acést'a nice dîu'a nu da possessorului odichna sî ticneala. —

Nu amu perdutu dreptulu nostru constituționalu alu patriei, vremu sa-i remanemu credintiosi, sî vremu cu elu sa traimu sî cu elu sa morimu (Bravo! vivat!)

Nime n'au perdutu, D-loru, nimicu, fiesce care au castigatu, căci pe vrémea feudalismului aru gandî omulu, ca possessorii cei mari, aristocratii, au fostu in inbuibarea cea mai mare. D-loru, imbuibare sî multiamire este aceea, deaca are cine-va multi bani? deaca are cine-va multa avere? Nu el Scimu din evangelia, ca vine o veste, care dice: „Gatescete, ca iata aci vei mori“! (ilaritate.) Bogatî'a aceea, D-loru! nu au fostu de ticneala, totdeuna cu frica au fostu.

Eu din punctu de vedere moralu pornescu, sî dîcu sî ve sî talmacescu aceea, ce amu auditu din gurile aristocratii mari; sî adeca aristocratî'a cu cătu au fostu mai bogata sî cu cătu au avutu iobagi mai multi, cu atăt'a au fostu cu fric'a mai mare sî cu atăt'a trebuia sa tîna catane mai multe; ea scia ca iobagii nu le facu loru servitiuri feudale dupa o convingere morala.

Eu insumi d'abiá de 15 ani amu venit in Ardél, sî me tramite regimulu la possessorulu cameralu din Buciumu. D-loru! oficiolatu cameralu au adusu pre acei iobagi in cea mai mare confusiune sî au tinutu lucrulu acést'a tristu mai multi ani, sî acumu sa me ducu eu cá popa afara in fatî'a locului sî sa facu rendulu celu bunu pentru prestatî'a feudala (ilaritate.) Fára catane, fără asistintia m'amu dusu, amu vorbitu cu ómenii, sî ei cu mine, sî m'amu întielesu cu ei, sî li-amu spusu limpede: Mergeti faceti slujbele vóstre; sî ce e mai multu, au fostu in midiloculu loru o femeia unгурóica, Catharin'a Warga, carea au avutu mai mare potere, de cătu totu comitatulu Albei inferióre, sî de cătu totu oficiolatu cameralu, care, d-loru! inca se bucurá de „jus gladii.“ (ilaritate.) Nici comitatulu, nici oficiulu cameralu n'au potutu prinde pre muierea acést'a.

Asiá dara me rogu, D-loru! astfelu de drepturi, sî astfelu de bogatia eu nu sciu sa aduca vreo ticneala cui-va. Astadi, d-loru! fiescecare proprietaru, nobilu, nenobilu, are asiá sântu sî neatinsu posesoriulu seu, asiá de siguru posede, dóra sî mai siguru decátu atunci, cându se dîcea, ca este dreptulu in deplin'a sea continuitate. —

Precum mai înainte in statulu feudalismului, asiá sî astadi eu nu vorbescu nici in partea regimului, fără zur Stener der Wahrheit — spre marturisirea adevérului, ca din partea popóreloru ardelené fără deosebire de nationalitate sî religiune nu se arata nici unu comunismu, ci averea fiacáru'i a e sánta sî neatinsa; sî atárna starea cea bune a fia cáru'i a von der Wirthschaft, dela economisare (ilaritate.) Deaca are cineva 10,000 fi. venitu pe anu sî chieltuiesce 11,000, sî unulu cá acesta aru dice: ca si-au pierdutu dreptulu seu, căci dieta n'au remasu la continuitatea de dreptu, (ilaritate, bravo!) atunci eu debuie sa observezu, ca astfelu de logica nu o potu întielege.

Precum dlu deputatu de-la Sas-Sabesiu Binder au insinuatu votulu seu in privintî'a proieptului de adresa, asiá sî eu in tóte me unescu cu dlu deputatu Binder, pentruca intru adevéru asiá este; căci continuitate de drepturi este numai de cătu in alipirea nóstra cátra Domnitoriu sî cátra Imperatulu nostru legitimu, a dóu'a noi inca voimu o Transsilvania independinta, a trei'a marturisimu ca tíer'a nostra sta cu celelalte tíeri sî provintie de sub sceptrulu Maiestatei Sele „in nexu indivisibili et inseperabili“ (bravo!)

Sî asiá, Dloru! eu din aceasta convingere intru adevéru patriotica stau pe lângá adresa asiá cum ni s'au datu inainte, incredintiándu pre fiesce care, ca altu interesu sî altu scopu nu amu, de cătu acél'a alu continuitatîi de dreptu, a delaturá perderea de dreptu, sî a stabili sî a întari o viétia quotidiana cu ticneala; seau mai scurtu sa dîcu: Precum Ddieu, cându au ziditu lumea, innainte de tóte au facutu lumin'a, sî precum sántii parinti dîcu, ca pentru aceea laru fi facutu Ddieu lumin'a mai antáiu, cá sa véda fapturile care le va zidi; (ilaritate.) asiá dara dîcu sî eu, ca trebuio sa stabilimu mai antáiu nisce principii in adresa, care sa ne fia la tóte trebile nóstre cá lumin'a, cá sa vedemu ce facemu sî cá sa fimu siguri, ca nóua nu ni se va întempla aceea ce s'au întemplat incratoriloru dela turnulu Vavilonului. (Bravo! lung.)

Dep. M o g ' a se 'nvoiesce cu proieptulu de adresa, de aceea nici ca s'a gatitu a vorbí astadi cu privire la adresa. Numai dep. Schuler-Libloy se simte indatoratu a-i respunde, ca de sî legile de mai nainte ale Tranniei, sî cu deosebire uniunea celoru trei natiuni din a. 1437 n'a fostu indreptata directe asupr'a Romániloru, ci au fostu unu tristu productu alu spiritului tempului, totusi in urmárele eii atát'a s'au aretatu de apesatóre pentru natiunea romána, incátu Maiestatea Sea Imperatulu, cându a proclamatu innaltulu cuventu alu egalitatîi, a 'mplinitu cea mai ferbinte dorintia a Romániloru. Vorbitorulu nu se simte chiamatu, nici sa apere nici sa incrimine acele legi; va insa a dá la cunoscontî'a lunei aceea ce nuse póte negá, ca urmarile acelei uniuni intre cele trei natiuni, au fostu parasirea legii sî magiarisarea multoru Románi alesi sî nobili. „Spuneti-mi, intréba elu, D-loru! tinutus'au Románi de vreun'a din cele patru religiuni recepte? Spuneti-mi, fost'au cine-va aplicatu la diregatoriele cardinale, déca nu s'au tinutu de cele patru religiuni recepte?“ — Suntemu datori dara Imperatului nostru a dá multiamita, pentru-ca doresce a statorî pacea sî uniunea, nu uniunea intre 3 natiuni sî 4 religiuni, ci uniunea patriei, uniunea totororu provintieloru. (Bravo!)

Repetiesce, ca n'a voitú sa vorbésca la adresa, ci numai sa reflecteze pre dep. Schuler, dar' se simte fericitu ca a potutu dice ceva sî la obieptulu de ordinea dílei.

Dep. de T r a u s c h e n f e l s preste totu cá Lassel: ca uniunea Tranniei cu Ungari'a esista cá lege, dar' pentru-ca maioritatea locuitoriloru tíerei e incontr'a eii, nu se póte realisá; de aceea sa fia rogata Maiestatea Sea, a tramite dietei o propositiune in privintî'a acestei uniuni. Diplom'a sî patent'a le priimesce, sî recunósce, ca constitutiunea acést'a imperiala va ferici pre popórele austriace.

Dep. P u s c a r i u reflecta pre d. Schuler cu istori'a, ca Románi, cari au avutu o multime de nobili, nu cá neproprietari, ci cá Románi, cá natiune romána-oláh natio-au fostu fără drepturi.

R e g. B r. d e S a l m e n combaté legalitatea uniunii. Aceea s'a proclamatu in Clusiu cu strigarea cea amenintatóre: unio vagy halál! sî s'au impusu Imperatului Ferdinandu in Enoponte (Innsbruck) cu fortî'a. Precumu uniunea din 1848 e ilegala, asiá legea de conchiamare din 1791. e cu nepotintia, pentru-ca taia in dreptulu pluralitatîi locuitoriloru. Maiestatea Sea dar' avú dreptulu de a conchiamá diet'a pe base noue sî acomodate tempului; in rescriptu a salutatu diet'a cu parintésca grafia; deci sa priimimu cu unanimitate proieptulu de adresa, cá armoni'a consintiaminteloru sa nu se strice prin vre unu tonu neplacutu.

R e g. Z i m m e r m a n n cá membru alu comisiunei pentru compunerea adresei nuafia de lipsa a spune ca priimesce proieptulu, cu ale carui principie s'au impretenitu deja mai de multu decátu de dóua decenii. Priimesce proieptulu, pentruca elu proclama egalitatea totororu natiuniloru sî a tuturoru confessiuniloru, carea cea din urma sî protoparintii nostri o-au scrisu in legile loru cá unulu din cele mai scumpe principii, sî inca intr'unu tempu, cându airea domniá cea mai crâncena intolerantia.

Priimesce proieptulu, pentruca are de basa egal'a indreptatire in privintî'a politica sî cetatienésca; priimesce adresa, pentruca ea sustine independintî'a Transsilvaniei sî o pune in rendu egalu cu celelalte provintie ale monarchiei. „Sciu, dice oratorulu in privintî'a acést'a, ca la anulu 1848 s'a decretatu o uniune a tíerei cu Ungari'a, seau dupa cum dîcu actele unguresci de pe atunci mai corectu, o contopire a Transsilvaniei cu Ungari'a. Sciu sî aceea, ca in siedintî'a din urma a dietei transsilvane din 1848 substitutulu guvernatorului incepú cuventarea sea cu cuvintele: „Stau la mormentulu unui trecutulu tíerei de 300 ani, sî salutu pre legiuitorii de fatia cá pre cei din urma legiuitori autonomi ai Transsilvaniei.“ Insa uniunea in fapta s'a spartu. —

Apoi combaté provocarea la diplom'a leopoldina dintr'o parte anumita, sî cetesce unu pasagiu din articolulu II. din 1791 in privintî'a uniunii; „Neque ex eo, quod Transsilvania sub divo Leopoldo I. ad Coronam Regni Hungariæ redierit, eadem cum læsione Iurium et Constitutionum suarum municipalium ad statum pristinum, qui sub Vajvodis fuit

reducendum aut reincorporationem cogipos-
siti. *)

Dar chiaru și sa fie ajunsu uniunea la deplin'a execu-
tare, totusi pâna cându mai viédia principiulu independintiei
corporiloru legislative, votulu maiorității, deaca e in contr'a
contopirei, totusi trebuie sa aște ore care considerare, mai cu
seama din partea acelor'a, cari striga n gur'a mare asupr'a
ori cărei octrouări.

Se declara pentru adresa, căci ea cuprinde necesita-
tea că in aceea parte a Europei unde e pusa geograficesce
monarchia austriaca, sa sustea unu statu mare si tare in in-
teressutu culturalei, in interessulu libertății, in interessulu or-
dinei, in interessulu ecuilibrului Europei (bravo!) Apoi
facendu o revista istorica asupr'a tesei, câtu de anevoia se
tine unu statu micu in midiloculu altor'a mari, areta ca
Transsilvania simtindu și insasi aceasta greutate s'au arun-
catu in bratiile Turciloru. De aceea primesce adresa și
din acelu motivu, ca ea recunósce a fi de lipsa unitatea im-
periului austriacu. Totdeuna, dice, a recunoscut'o aceasta, și
se bucura ea au datu de curendu preste unu actu, in care tocmai acei
barbati, cari apeleaza astadi in contr'a acestei diete la prin-
cipiulu continuității de dreptu, — fără de a sci ca de unde
sa inceapa aceasta continuitate, — cu cali-va ani mâi nainte au
cugetatu că si densulu. La anulu 1857, fiind Maiestatea Sea
in Bud'a, o multime de barbati eminenti magiari au predatu
Monarchului in 9 Maiu 1857 unu memorandum, in care in-
tre altele dicu: „Au auditu tiéra, amu auditu și noi vocea
tempului. Amu auditu și audimu monitiunea venita la noi in
decurgerea istoriei. Tiér'a simte, și noi simțimu cu dâns'a, ca
evenimintele din 1848 și 1849 totu deuna voru remanê pa-
gine triste in istoria noastră. Reminiscintiele năstre nu ne
turbura judecat'a; noi amu cuprinsu, ce e consecuint'a de
lipsa a acestoru eveniminte, și participămu cu bucuria impreuna
cu toti supusii Maiestatei Văstre la totu, ce cere sustinerea,
marirea și intarirea autorității, a securității, a puterii intregi
monarchii. Puterea Maiestatei Văstre si tari'a monarchiei e
securitatea noastră, salutea comună a monarchiei e prospera-
rea noastră, unitatea monarchiei, prea grătiose Dămine! e ca-
stigulu seculiloru.“ Aceasta, dice oratorulu, o scrisera bar-
bati eminenti ai Ungariei cătra Maiestatea Sea; ea nu cu-
prinde nici cea mai mica urma de contrastu intre regele Un-
gariei și Imperatulu Austriei.

Eu din parte-mi inca dorescu și pe venitoriu, că regele
din Ungaria nici cându sa nu pôrte resboiu cu Imperatulu
Austriei (bravo!), și de aru portă, sa nu-lu pôrte pe spe-
sele transsilvaniloru că n a. 1848 și 1849. Actulu amin-
titu e subscrisu de: Ioann Scitovsky Cardinalu, Primatele
Ungariei, Conte Stefanu Károlyi, Conte Emiliu Desewffy, br.
Iosifu Eötvös, br. Pavelu Sennyey, br. Bel'a Wenkheim, cont. E-
duardu Karoly, cont. Emmanuilu Andrassy, Coloman de Ghy-
czy, cont. Dominicu Bethlen, br. Samuilu Iosika, fostulu
cancelariu aulicu transsilvanu, cont. Georgiu Appony fostulu
cancelariu alu Ungariei, cont. Ioann Barkoczy, Eduardu de
Zsedény, cont. Antoniu Széchen s. a. Cei din urma, pre-
cum se scie, au conlucratu și la esirea diplomei din Octobree.

Se alatura lângă adresa și pentru aceea, căci ea prii-
mesce fără reserva diplom'a din Octobree și patent'a din Fe-
bruaru, de-la care pre dânsulu nu-lu pote spariá nimicu.
Dar, in contr'a continuității de dreptu, vreo confiscare de dreptu
densulu in aceste documinte nu afla; dincontra dice diplom'a
din Octobree: Dreptulu de a dá, schimbá și suspendá legi etc.
(citéza punctulu I din diploma). Dupa-ce nimenea, care se
provăea la continuitatea de dreptu, nu arata diu'a și lun'a,
de unde o dată, dânsulu continuitatea de dreptu in reali-
tate o afla aici in diploma, carea intaresce ce dice Verböczii
Tripartitum, dupa care Monarchulu „ipso motu proprio“ si ab-
solute nu pôte dá legi. Acelasi principiu e și n art. 7. 1791.
Precum au aretatu d.p. Puscarulu adevératu dupa istoria, noi și
mai nainte finantiele si milit'a nu le-amu avutu separate. In
privint'a acest'a dice diplom'a din 20 Oct. in art. II. „Tote
obieptele legislatiunei etc. (citéza intregulu punctu). Din
acel'a deduce, ca drepturile năstre inca se inmultiescu prin
diploma. — Patent'a e un'a cu diplom'a, numai câtu ea cu-

*) Pentru ca Transsilvania sub imperatulu Leopold I. s'a re'ntorsu
la corón'a regatului Ungariei, aceea cu vatemarca drepturiloru
și constitutiuniloru sele municipale nu se pôte silí a se reduce
la statulu de mai nainte, ce a fostu sub Voivodi; séu la re in-
corporare. (Red.)

prinde forma ordinei si a executărei. De aceea nici
patent'a nu-i insufla frica; căci § 14 (care-lu citéza intregu),
concede, că cerendu $\frac{2}{3}$ ale ambelor case ale senatului
imperialu, sa se pota modifica. Deci consuméza, ca

de ore ce adresa sta pe temeiulu egalei indreptăiri;
de ore ce adresa recunósce autonomi'a Transilvaniei;
de ore ce adresa e perspirata de spiritu constitutiunali,
de ore ce adresa cuprinde necesitatea europeica, că
Austria sa remăna statu mare, —

se alatura la dâns'a in principiu, dar-si rezerva a mai
vorbi la desbaterea speciala, de va aflá de lipsa. —

Presiedintele, ne mai vorbindu altulu, enuncia:
Proieptulu de adresa e primitu in prin-
cipiu.

Pe siedint'a următoare, carea se va tinea in 11|13 Au-
gustu, la ordinea dălei e desbaterea speciala.

La desbaterea generala vorbisera 4 Români și 10 Sasi.

Siedint'a XI, tinuta Joi in $\frac{1}{3}$ Augustu 1863.

Inceputulu la 10 $\frac{1}{2}$ ore dimini't'a cu citirea protocolu-
lui in limb'a magiara, germăna și romăna.

Presiedintele invita adunarca, că pentru alege-
rea altui protocolistu in loculu dep. Brennerberg, ce si-a de-
pusu mandatulu, sa aduca siedulele gal'a in siedint'a urma-
tore. —

La ordinea dălei e desbaterea speciala a-
supr'a proieptului de adresa. (Că cele-ce avemu a le
comunicá din siedint'a acést'a și alte câte-va următoare, sa
aiba pentru cititorii nostri intielesulu
și interessulu celu adevératu, ii rogămu a ne urmá
totucu proieptulu amăna, care noi lu comuni-
caseramu in n.r. 64 alu acesteifo).

Presiedintele aduce la cunoscuti'a cas i, ca dep.
Wittstock și alti 9 membri ai dietei i-au predatu unu a-
mandementu in scrisu, prin care ceru, că in aline'a II. a
proieptului in locu de „facura trebuintiósă“ sa se dica „adu-
sera cu sine,“ și in locu de „a simțitu“ sa se puna mai ape-
satu „trebui sa simta.“ Wittstock motiveze pe scurtu a-
cést'a modificare cu aceea, ca absolutismulu n'a fostu de li-
psa și n'aru fi trebuitu sa tina asiá multu. Apoi ia cuventulu

Dep. O b e r t și dice cam asiá: Inalta dieta! Cându me de-
cisei a sprigini amandementulu lui Wittstock, me determinasemu
la aceea mai multu prin contrastulu, care mi se pare a fi
in aline'a 2 a proieptului de adresa. Acolo adeca se dice:
„Cându nesce evenimente serióse ale temporiloru au facutu
trebuintiósă domni'a absoluta a protestății regimului“ ear a-
poi: „tiér'a a simțitu intr'unu siru de ani cu profunda dorero
lips'a libertății constitutiunale“ — ceea ce este unu contrastu;
căci deca recunóschemu necesitatea absolutismului n'avemu
causa și dreptu de a ne plänge asupr'a urmăriloru lui. (Ac-
clamatiune). Apoi continua: Eu si din motive reale (dupa-
ce reflectéza la o pretinsa eróre gramaticala, firesce in testulu
germanu) trebuie sa me declaru in contr'a pas:giului din pro-
ieptu impunatu de amiculu meu Wittstock. Istori'a nu cu-
nósce monarchia ereditara, in carea s'aru fi recunoscutu ne-
cessitatea revolutiunei. Totu asiá nu cunosce istoria, încatu
sciu eu, o representantia constitutiunala, carea aru fi recuno-
scutu necesitatea domnierei provisorie a absolutismului. Si
nici ca pôte fi altmintrea. Pentruca o representatiune con-
stitutiunala, ce recunósce necesitatea absolutismului provi-
soriu, singura ea si-aru subminá pamentulu, pe care sta; sin-
gura ea aru lapedá odorulu celu pretiosu alu indreptăirii sele
proprie neprescriptibile: (aplausu), s'aru dejosi ea singura pro-
sine, si acést'a nu trebuie sa o faca, — căci si represen-
tantiile poporului suntu din grati'a lui Ddieu.

Dupace apoi espune si din punctu de vedere alu stiintiei
ca precamu pe de o parte nu se pôte aprobá domni'a abso-
luta a poporului, adeca revolutiunea, asiá de alta parte nu se
pôte aprobá nici domni'a absoluta a regimului. Densulu nu
va sa enumere câte rele au adusu absolutismulu patriei nă-
stre, de si se tinea de natiunea sasésca, carea printr'ensulu au
patimutu mai multu decâtu celelalte.

Nu doresce nici aceea, ca n aline'a 2. a proieptului sa
se manifesteze vreo reprobare seau imputatiune; dar nici pôte
consimti cu ce e in contr'a consciintiei sele. (aplausa).

„Inalta dieta! in totu proieptulu adresei nu este pasu
mai criticu, mai equivocu (bedenklich), decâtu celu impun-

natu de amicul meu Wittstock. Asiá dara eveniminte seri-
ose facura trebuintiosa domni'a potestatii absolute a regimu-
mului. Cine dice? Maiestatea Sea Imperatulu? Nici decátu.
(Va urmí.)

Cuventulu dep. Branu de Lemény

din Siedinti'a dietaia X. Inalta dieta! Cu o-
casiunea citirei inn. rescriptu reg. dto 15 Iuniu N. 3117, cu
care s'au induratu Maiestatea Sea c. r. Apostolica pentru antái'a
óra a salutá pre reprezentatii Marelui principatu Transsilvani'a
s'au umplutu inimele nóstre ale tuturoru de o nespusa bu-
curia, vediendu si audíndu, cu cáta cordiala amóre vorbesce
Mai. Sea c. r. Apostolica cátra credintiosii sei, cátra repre-
sentantii Marelui-principatu alu Tranniei; vediendu si audíndu
cu cáta parintésca sinceritate descopere Mai. Sea, ca se ve-
diú in necesitatea pe unu siru de ani a concentrá poterea
administrativa in inaltele Sele máni, si acést'a in intesessele
ordinei legale a comunei nóstre patrie; vediendu si audíndu
din acelu inn. rescriptu regiu, cu cáta resolutiune, cu cáta
taria postesce Mai. Sea c. r. Apost. regularea si consolidarea
corelatiunilor interne spre multamirea tuturoru popóreloru,
assecurádu autonomi'a si independenti'a marelui principatu alu
Tranniei, precumu si pusatiunea Tranniei fatia cu marele imperiu
austriacu pe bas'a diplómei din 20 Oct. 1860 si a
patentei din 26 Febr. 1861. Innaltulu rescriptu reg. in totu
cuprinsulu seu umplú, dícu, inimele nóstre ale reprezentanti-
loru tieriei de o nespusa bucuria, carea-si facú resunetulu
seu intr'acolo, cátu se hotari cu unanimitate unu respunsu in
forma de adresa cátra Mai. Sea c. r. apostolica. Eu credu,
cumca acésta adresa trebuie sa fia tocmai asiá de chiara, pre-
cum este insasi continenti'a inn. rescriptu regescu, manife-
stádu adica cu líléscá si omagiala incredere, luminatu si chiaru
credinti'a politica a acestei diete transsilvane. Purcediendu
eu dintru acésta convingere a mea politica, partinescu cu tóta
resolutiunea principiele, pe care se afla basatu proieptulu de
adresa din partea comisiunei denumite spre acestu scopu,
adica diplom'a leopoldina din 11Dec. 1691, sanctiunea prag-
matica si alte documinte despre abdicarea de tronu a Maiest.
Sele Imperatorului Ferdinandu si renuntiarea Innaltímei Sele
c. r. serenissimului domnu Franciscu Carolu dto 2 Dec. 1848.
diplom'a din 20 Oct. 1860 si patent'a din 26 Febr. 1861, care
va sa díca, diet'a acést'a a marelui principatu alu Tranniei
se va sili din tóte poterile conformu parintesciloru intentiuni
ale Maiestatei Sele c. r. apost. pe bas'a acestoru legi funda-
mentale a ordiná, a satori corelatiunile interne ale Tranniei
si positiunea acesteia fatia cu unitatea monarchiei austriace.

Inalta dieta! Eu partinescu aceste principii cu atát'a mai
vertosu, ca diplom'a leopoldina, precumu se vede chiaru in-
susi din contestulu innalt. rescriptu regiu, numai de aceea nu
s'au potutu intari acumu dupa datin'a vechia de cátra Maie-
statea Sea c. r. apostolica, cáci acésta diploma leopoldina
parto mare prin impregiurárele tómpului si principiulu ce si-a
facutu loeu si au ajunsu la valoare in tóte staturile civilisate
ale Europei, adica principiulu egalei indreptátrii a tuturoru po-
póreloru, natiunalitatiloru si individiloru, au devenitu impos-
sibilu, care va sa díca, acésta diploma cá unu contractu bi-
lateralu, cá unu documentu si cá o lege fundamentala, prin
care cor'a nóstra patria comuna in impregiurárele cele mai
triste au devenitu si scapatu de jugulu Turciloru, afládu-si
asilulu seu sub poterniculu sceptru alu Austriei. Diplom'a le-
opoldina, dícu, cá unu atare instrumentu in acea parte, in-
cátu nu au venitu prin impregiurárele timpului impossibila, sta
si astadi in tóta poterea si valórea sea, ear despre alta
parte cea mai perfecta credintia politica a mea este, ca pa-
tri'a nóstra comunamarele principatu Trans. dupa pusatiuneasea,
dupa poterile sele fisice, morale si materiale etc. numai pe bas'a
diplómei din 20 Oct. 1860 si a patentei din 26 Febr. 1861 in
o mare si tare Austria sub sceptrulu gloriosu domnitorei di-
nastii habsburgico lotaringice se va poté aflá si-si va aflá in
adeveru pentru tóte vécurile esistintia sea fericita, libera si
continú'a desvoltare si propasire cátra prosperitate; numai
intr'o mare si tare Austria voru poté elementele diferiteloru na-
tionalitati si confessiuni ale Tranniei a-si aflá garanti'a egalei
indreptátrii pentru tóte tempurile.

Este, dícu, o necesitate imperativa cátu se poté mai
curendu a se realisá aceste legi fundamentale, diplom'a din

20 Oct. 1860 si patent'a din 26 Febr. 1861; pentru-ca, in-
nalta dieta! poporulu transsilvanu si páua acum si de presina-
te simte urmárele cele grele ale intaridatei realisari a ace-
storu legi fundamentale, de óre ce dupa-cum si preastima-
tulu d. innaintevorbitoriu au adusu innainte, poporulu trans-
silvanu si páua astadi platesce dárea capului, pecádu acést'a
in alte provintie de multu au incetatu cu totulu.

Din aceste motive eu inca me alaturézu cu totulu pe
lánga principiele, pe care se afla basatu proieptulu de adres-
sa, ce se afla acum la desbatere. In privinti'a speciala a con-
tinentii acestui proieptu, mi retinu dreptulu a-mi dá parerea
cádu va fi deshaterea speciala a proieptului la órdinea dilei.

Mai nou.

Maiest. Sea Imperatulu in $\frac{1}{13}$ Aug. a plecatu la Frank-
furt, unde vá avea o conferintia cu suveranii germani in pri-
vinti'a confederatiunei germane.—

Tocmai audímu, ca d. Vice pres. Popp e denumitu
Consiliaru intimu.

Nr. 38.—2

Concursu.

La scol'a capitala romána ortodoxa orientala a Proto-
popiatului Dobrei in Dobr'a — devenindu unu postu de In-
vetiatoriu vacantu — se escrie concursu pana la 16 August
1863 st. v. cu salariu anualu de 400 fi. v. a.

Individii — cari voru competi la 'mbracarea acestui
postu, trebuie sa fia de natiune romána si de religiunea orto-
docsa orientala, cá sa póta corespunde caracterului nationalu
si confessionalu alu scolei, si au a-se adressá pána la Da-
tulu descriu cátra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

Cu Atestatu de botezu, cu documentu despre capacita-
tea, despre serviciulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai
'nainte, precum si despre portarea morala — politica, si cu-
scinti'a limbiloru patriei.

Presiedintele Eforiei scolei capitale a protopopiatului ro-
mánu gr. or. Dobr'a.

Nicolaude Crainicu

Protopresviteru.

30—6

Incontr'a

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsi'tia verei tare intre vitele cornute si pe-
róse si chiaru si intre cai, se 'ntrebuintieza prafulu de
vite de Korneuburg cu succesele cele mai bune cá
mediu preservativu, si se póte trage totdeun'a cu-
ratu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d. F. I. Zóhrer Bai'a mare S. Haradzeck,
" " d. I. Iahn, Aiudu A. Bistrisany
" Bistriti'a prin S. Dietrich Papa S. Bermiller
" Orasthia " C. Worsch Reghinulu sas. Dietrich et
" Déju " S. Kremer, Wachner
" Clusiu " I. Wolff Sepsí-S. György B. Vitalios.
" Brasiov I. L. si A. Hesshaimer et comp.
" " Ios. de Gyertyanffy si fii.

Pretipurile de piatia

din Sabiiu in 2|14 August) 1863.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte galét'a nemt. (Metzen)*	3	73
" de midilocu "	3	47
" de códa "	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen)*	2	20
Ovesulu de frunte gal. nemt. (Metzen)*	1	60
" " midilocu "	1	53
" " códa "	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	60

*) 3 galete nemtiesci suntu—2 gal. ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 2|14 August 1863.

Metalicele 5%	77.	Actiile do creditu	191. 90.
Imprumutulu nat. 5%	82. 25.	Argentulu	111.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 32